

Scriptura Sacra. Studia biblijne 11(2007), Wydział Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, ss. 207.

Cieszy fakt, że ukazał się kolejny, jedenasty już numer czasopisma o tematyce biblijnej, „*Scriptura Sacra*”. Zawiera on materiały o bardzo różnorodnej tematyce. Ks. Tomasz Aszurkiewicz podjął temat świadectwa Jezusa w Ewangelii Janowej. Zajął się dwoma tekstami (J 3,11 i 3,22). Autor bada je, posługując się metodą lingwistyczną, obejmującą w tym wypadku omówienie kontekstu, analizę syntaktyczną, semantyczną i pragmatyczną, które prowadzą do wniosków natury egzegetyczno-teologicznej. Obydwa wiersze są ze sobą związane nie tylko poprzez użycie czasownika „świadczyć”, ale także treściowo, jako że ukazują Jezusa, którego nauczanie zakotwiczone jest w relacji z Ojcem, o której daje On świadectwo przed światem. Obydwa wiersze są wezwaniem do wiary w Tego, który zna Ojca. Analiza egzegetyczna została przeprowadzona w sposób poprawny metodologicznie i dlatego pozwala na wysunięcie trafnych teologicznych wniosków. Cenne w refleksjach ks. Aszurkiewicza jest posługiwanie się metodą lingwistyczną.

Ks. Michał Czajkowski zatytułował swój tekst we frapujący sposób: *Nieżydowski ewangelista żydowski*. Zajmując się postacią i dziełem Łukasza, autor rozpoczyna swe rozważania od przytoczenia fragmentów dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej *Naród żydowski i jego święte pisma w Biblii chrześcijańskiej*, dotyczących trzeciego Ewangelisty. Jego dzieła jawią się jako nastawione uniwersalistycznie, a jednocześnie bardzo sprzyjają narodowi żydowskiemu. Cytaty z dokumentu pojawiają się w całym tekście ks. Czajkowskiego, celem zobrazowania jego tez. Autor zajmuje się najpierw Ewangelią dzieciństwa, a następnie krótko charakteryzuje publiczną działalność Jezusa i jej finał – zawsze w odniesieniu do relacji: Jezus – Żydzi. W ukazywaniu tej relacji przebija stosunek samego Ewangelisty do narodu żydowskiego; a był to przecież jedyny Ewangelista pochodzenia pogańskiego. Po przebadaniu tej relacji autor dochodzi do wniosku, że Łukasz pisał o Żydach z większą niż inni Ewangelisci życzliwością, co powinno skłaniać do myślenia także współczesnych teologów.

Ciekawe refleksje na temat powiązań Księgi Hioba z dokumentem zwanym *Hiobem sumeryjskim* przedstawia ks. Dariusz Iwański. Mając świadomość, że paralelomania w badaniach biblijnych nie może iść zbyt daleko, autor ukazuje cechy wspólne obydwu dzieł, z zaznaczeniem wyraźnej specyfiki każdego z nich. Choć nie można nie zauważyć podobieństw pomiędzy tymi dziełami, nie wydaje się jednak uprawomocniony postulat, by tekst sumeryjski uznać za pierwowzór Księgi Hioba. Obydwa należą do różnych środowisk kulturowych, prezentują różną wizję świata i bóstwa, a samo ich powstanie dzieli ponad dziesięć wieków. Nie można jednak – przy obecnym stanie badań – zaprzeczyć jakiegokolwiek pokrewieństwu obydwu tekstów. I ta konkluzja, która świadczy o rzetelnym i uczciwym podejściu do badań, wystarcza, by tekst ks. Iwańskiego uznać za wartościowy.

Relacją, jaka zachodzi pomiędzy rzeczywistością Zmartwychwstania a małżeństwem w Ewangeliach synoptycznych zajął się ks. Jerzy Kułaczkowski. Autor stawia sobie w nim pytania o jakość jedności małżeńskiej po Zmartwychwstaniu. Po ukazaniu wartości przesłania o Zmartwychwstaniu autor prezentuje Zmartwychwstanie jako dopełnienie jedności małżeńskiej. Analiza tekstów Ewangelii synoptycznych dotyczących Zmartwychwstania i małżeństwa prowadzi autora do wniosku, że chociaż wspólnota małżeńska w swej formie związana jest z doczesnością, to jednak jedność męża i żony otrzyma po Zmartwychwstaniu nowy wymiar. Wniosek taki wydaje się słuszny tylko częściowo, gdyż budzi się praktyczne pytanie: jak wyglądać będzie owa jedność, jeśli okaże się, że jeden z małżonków będzie zbawiony, a drugi nie?

Piotr Lorek zajął się cytatami z Księgi Izajasza w Liście do Rzymian. Jest ich przynajmniej 18, a rozmieszczone zostały w całym piśmie Pawłowym. Autor patrzy na cytaty Izajaszowe przez pryzmat terminu „ewangelia” i czasownika „głosić ewangelię”, które określają jeden z głównych tematów listu. Stąd też wydaje się uprawnione mówienie o „ewangelii Izajasza”. Jest to ewangelia o wyzwoleniu Izraela z wygnania w Babilonie, o powrocie na Syjon, o Słudze Pańskim i Jego misji oraz o poganach, którzy również będą mieli szansę dostąpić zbawienia. Paweł, sięgając po te Izajaszowe wątki, przystosowuje je i aplikuje do Kościoła w Rzymie, odpowiadając tym samym na zapotrzebowanie adresatów listu. Artykuł stanowi cenny przyczynek do ukazywania relacji między Starym a Nowym Testamentem.

Dominik Nowak przedstawia ciekawy obraz Boga poszukującego człowieka, który nakreślony został na kartach Łukaszowej przypowieści o wielkiej uczcie (Łk 14,15-24). Po ogólnych uwagach egzegetycznych autor zajął się szczegółową analizą tekstu przypowieści. Jest to analiza dokonywana w sposób systematyczny, wiersz po wierszu. Autor opracowania dochodzi do właściwych wniosków teologicznych, które składają się na przesłanie przypowieści: Bóg zamierza zbawić człowieka, jednak to sam człowiek decyduje o przyjęciu zbawczego orędzia bądź o jego odrzuceniu. Artykuł jest cenny między innymi z tego powodu, że silniej niż w innych opracowaniach na ten temat podkreślony został swoisty antropocentryzm Jezusowej przypowieści.

Również fragmentem dzieła Łukaszowego zajmuje się ks. Waldemar Styra. Przedmiotem jego zainteresowania stała się perykopa o oczyszczeniu świątyni. Wydaje się, że sformułowany temat domaga się modyfikacji, trudno bowiem nazwać perykopą zaledwie jeden wiersz, na który wskazuje autor (Łk 19,45). Łukaszowa wzmianka o oczyszczeniu świątyni jest rzeczywiście krótka, ale obejmuje przynajmniej dwa wiersze (Łk 19,45-46); autor nie uzasadnia wystarczająco ominięcia w. 46, stwierdza jedynie, że stanowi on „uświadamianie werbalne”. O perykopie można mówić chyba jedynie przez analogię do dłuższych tekstów u Marka czy Mateusza. Niemniej jednak same analizy egzegetyczne w artykule przeprowadzone są poprawnie i prowadzą do trafnych wniosków teologicznych. Autor poszerza je o wnioski pragmatyczne, co również stanowi o wartości opracowania.

O. Piotr Szymański zajmuje się Jezusowym wezwaniem na ucztę, zapisanym na kartach Apokalipsy (Ap 3,20). Ten często powracający w przepowiadaniu tekst doczekał się w opracowaniu o. Szymańskiego gruntownej analizy egzegetycznej. Autor dokonuje najpierw krytyki tekstu, następnie bada kontekst (bliższy i dalszy), określa gatunek literacki wypowiedzi, przedstawia strukturę i wreszcie wyodrębnia elementy tradycji i redakcji w tym wierszu (co stanowi zasadniczą część opracowania), co pozwala ostatecznie dotrzeć do orędzia zaproszenia w Ap 3,20. Autor dochodzi do wniosku,

że przyjście Chrystusa w tym wierszu nie ma charakteru paruzji, lecz podkreśla aspekt eucharystyczny. Wartościowe są także końcowe wnioski teologiczno-parenetyczne. Poprzez egzystencjalne odniesienia zyskują także wymiar praktyczny. Artykuł stanowi cenny przyczynek do badań nad Apokalipsą.

Przedmiotem zainteresowania ks. Stefana Szymika są postacie Saula i Dawida na pustyni Engaddi (1 Sm 24,1-23). Analiza perykopy stanowi istotny wkład w rozumienie idei domu królewskiego w Izraelu. Po omówieniu kwestii literackich związanych z tekstem autor dokonuje gruntownej analizy egzegetycznej fragmentu. Analiza ta prowadzi do wniosków natury teologicznej: autor 1 Sm idealizuje bohaterów (zwłaszcza Dawida), uzasadnia teologicznie zmianę na tronie Izraela oraz wnosi pewien wkład w rozumienie starotestamentowej idei pomazańca Bożego. Artykuł może stanowić przyczynek do pogłębienia teologicznego odczytania historii Izraela.

Według ks. Janusza Lemańskiego opowiadanie o Arce Przymierza (1 Sm 4,1-7,1; 2 Sm 6) stanowi klucz do interpretacji obydwu Ksiąg Samuela. Autor zajmuje się kolejno kwestiami teologicznymi, omówieniem *status quaestionis* oraz kontekstem teologicznym opowiadania o arce; daje mu to podstawę do wysunięcia końcowych wniosków. Zasadzają się one na interpretacji dojścia Dawida do władzy. Autor 1-2 Sm widzi w królu izraelskim tego, który zagwarantował spełnienie się obietnicy otrzymania i posiadania ziemi przez naród wybrany. Obecne w opowiadaniu o arce motywy Exodusu i świętej góry stanowią klucz interpretacyjny do całości teologii 1-2 Sm. Autora wyprowadza oryginalne wnioski.

Ks. Mariusz Rosik przedstawił tekst o różnych sposobach wyrażania tej samej idei: idei otwarcia niebios dla grzeszników, co stało się możliwe dzięki śmierci, Zmartwychwstaniu i Wniebowstąpieniu Chrystusa. Autorzy nowotestamentowi na różny sposób oddawali tę samą ideę.

Zbiór artykułów uzupełniają recenzje i sprawozdania. Jest ich pięć. Całość pisma utrzymana jest na równomiernym, wysokim poziomie naukowości. Redaktorzy dbają o rzeczowy i zrozumiały styl poszczególnych publikacji. Dlatego bardzo cieszy fakt, że czasopismo na stałe wpisało się już w dorobek polskiej biblistyki.

Ks. Mariusz Rosik